

	Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни <i>Методологія філологічних досліджень</i>			
		Статус дисципліни <i>обов'язковий компонент (цикл фахової підготовки)</i>			
Галузь знань	03 Гуманітарні науки				
Спеціальність	035 Філологія				
Освітні програми	ОНП «Філологія (українська мова та література)»				
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)				
Форма навчання	денна				
Курс	перший				
Семестр	другий				
Обсяг дисципліни	Кредити	3	Години	90	
	Лекційні			16	
	Практичні/семінарські			14	
	Лабораторні			-	
	Самостійна робота			60	
Семестровий контроль	екзамен				
Викладач	<i>Михида Сергій Павлович, доктор філологічних наук, професор</i>				
Контактна інформація	<i>s.p.mykhyda@cuspu.edu.ua</i>				
Кафедра	<i>української філології та журналістики</i>				
Факультет	<i>української філології, іноземних мов та соціальних комунікацій</i>				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	<p><i>Курс «Методологія філологічних досліджень» є обов'язковою навчальною дисципліною, важливою в системі підготовки аспірантів спеціальності 035 Філологія. Курс дає необхідні для аспіранта знання про методи літературознавчих та лінгвістичних студій, поглиблює володіння інструментарієм та термінологією філологічних досліджень, що уможлиблює проведення філологічних досліджень. Є базовим у формуванні професійної компетенції аспірантів.</i></p>				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	<p><i>Метою курсу є формування в аспірантів методологічної та наукової культури, засвоєння компетентностей, які уможливають проведення філологічних досліджень.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• окреслити предмет і завдання методології філологічних досліджень;</i> <i>• ознайомити з історією становлення основних напрямів філологічних досліджень і типологією методів наукового дослідження;</i> <i>• сприяти засвоєнню аспірантами теоретичних основ традиційних і новітніх методологій</i> 				

	<p><i>філологічних досліджень;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>створити умови для вироблення навичок ефективного вибору і застосування методів, принципів і прийомів філологічних досліджень у науковій практиці.</i>
<p>Компетентності</p>	<p>Інтегральна компетентність (ІК). Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</p> <p>ЗК 02. Знання стандартів сучасної науково-дослідницької діяльності, вимог, необхідних для втілення наукового дослідження та опублікування, включаючи критичну обізнаність та інтелектуальну чесність;</p> <p>ЗК 04. Здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні;</p> <p>ЗК 05. Здатність до пошуку, оброблення на аналізі інформації з різних джерел;</p> <p>ЗК 06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), обґрунтовувати власні оригінальні концепції;</p> <p>ЗК 07. Здатність писати, розмовляти іноземною мовою, представляти результати власних оригінальних досліджень у різних жанрових формах (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо);</p> <p>ЗК 08. Здатність рецензувати публікації (наукові статті, монографії, підручники, посібники тощо) та презентації (виступи на конференціях, наукових семінарах та ін. фахових заходах), а також брати участь у міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію;</p> <p>ЗК 09. Дотримуватись норм наукової етики щодо здійснення наукової діяльності та проведення власного наукового дослідження.</p> <p>Фахові компетентності (ФК)</p> <p>ФК 1. Уміння аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів з урахуванням міжнародних стандартів і рекомендацій.</p> <p>ФК 8. Здатність в умовах методологічного плюралізму в сучасній філології обирати оптимальну методологічну стратегію для самостійного вирішення</p>

	науково-дослідних завдань у сфері професійної діяльності.
Програмні результати (Чому можна навчитися)	<ul style="list-style-type: none"> • ПРН 1. Знати основні класичні й новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації та найвагоміші сучасні досягнення. Розуміти, характеризувати, аналізувати, порівнювати, класифікувати й критично оцінювати різні напрямки і школи в лінгвістиці та літературознавстві. • ПРН 2. Знати стандарти сучасної науково-дослідницької діяльності, вимоги, потрібні для втілення наукового дослідження та його опублікування. • ПРН 4. Обґрунтовувати вибір адекватної методології для предмету філологічного дослідження, запроваджувати актуальні методи наукових досліджень для розв'язання визначено кола проблем і завдань у галузі літературознавства/мовознавства. • ПРН 5. Проектувати та здійснювати наукове теоретичне і прикладне дослідження в конкретній філологічній галузі. Генерувати нові креативні ідеї та власні оригінальні концепції.
Зміст дисципліни	<p><i>Модуль 1.</i></p> <p>Тема 1. Методологічні основи наукового пізнання. Поняття про методологію наукового дослідження. Типологія методів.</p> <p>Тема 2. Жанровий дискурс наукових досліджень. Методика. Оформлення. Апробація. Академічна доброчесність.</p> <p>Тема 3. Парадигма мовознавчих досліджень.</p> <p>Тема 4. Компаративістика у мовознавстві (порівняльно-історичний метод, зіставне, типологічне, генетичне дослідження мов)</p> <p>Тема 5. Соціолінгвістика й психолінгвістика: дискурс та методи.</p> <p>Тема 6. Поетики.</p> <p>Тема 7. Психологія і літературознавство.</p> <p>Тема 8. Текстоспрямовані підходи. Формалізм. Структуралізм. Постструктуралізм.</p> <p><i>Модуль 2. ІНДЗ (навчальний проєкт)</i></p>
Критерії оцінювання роботи студентів	<p>Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.</p> <p>Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:</p> <p>- семінари;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - проєкти; - аналітичні звіти, реферати, есе; - презентації результатів виконаних завдань та досліджень; - контрольна робота; - інші види індивідуальних та групових завдань. <p>Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.</p> <p>Поточний контроль. <i>Завданням поточного контролю</i> є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.</p> <p>Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.</p> <p>У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.</p> <p>Підсумковий контроль. <i>Завданням підсумкового контролю</i> є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Політика курсу ґрунтована на дотриманні принципів академічної доброчесності відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затвердженого вченою радою, протокол № 2 від 30.09.2019; № 10 від 07.02.2022).</p>
<p>Інформаційне</p>	<p>1. ДСТУ 3017:2015 “Інформація та документація.</p>

забезпечення	<p>Видання. Основні види. Терміни та визначення понять”. Київ : ДП “УкрНДНЦ”, 2016. 38 с. URL : https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3017_2015.pdf</p> <p>2. Методологія філологічних досліджень. Google Classroom. URL : https://classroom.google.com/u/0/c/NTg3OTA3MzAxNzE3?hl=ru</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p><i>Аудиторія теоретичного навчання, мультимедійне обладнання, проєктор, ноутбук, смартфон, презентаційні матеріали тощо.</i></p> <p>Рекомендована література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Агеєва В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму : монографія. Київ : Факт, 2003. 320 с. 2. Арістотель. Поетика. Пер. зі старогрецької Б. Тена. Київ : «Мистецтво». 1967. 142 с. 3. Астрахан Н. І. Герменевтична теорія Фрідріха Даніеля Ернста Шляєрмахера в контексті сучасних концепцій інтерпретації літературного твору. <i>Вісник Львівського університету. Серія : Іноземні мови.</i> 2012. Вип. 20(1). С. 3-10. 4. Баррі Пітер. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с. 5. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. Основи наукових досліджень у вищій школі : підруч. Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2020. 272 с. 6. Грицик Л. В. Українська компаративістика: концептуальні проєкції. Донецьк : Юго-Восток, 2010. 297 с. 7. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми : статті та есеї. Київ : Грані-Т, 2013. 548 с. 8. Гадамер Г.-Г. Істина і метод : пер. з нім.; у 2-х т. Т. I : Герменевтика I : Основи філософ. герменевтики. Київ : Юніверс, 2000. 464 с. 9. Зборовська Н. Психологія і літературознавство. Київ : «Академвидав», 2003. 392 с. 10. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. 3-е вид., перероб. і допов. Київ : ВД «Професіонал», 2005. 240 с. 11. Ковтюх С. Л., Кирилюк О. Л., Андрєєва Т. В.

Культура наукової мови : навчальний посібник. Кіровоград, 2011. 148 с. (Друкується за рішенням методичної ради Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 1 від 22 вересня 2011 року)).

12.Козлик І. В. Методологія літературознавства як актуальна проблема. Стаття друга. *Зарубіж. літ. в навч. закл.* К., 2004. № 1. С. 57–58.

13.Література. Теорія. Методологія. / упор. і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 543 с.

14.Михида С. П. Психопоетика українського модерну : проблема реконструкції особистості письменника. Кіровоград : «Поліграф- Терція», 2012. 352 с.

15.Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. К. : Вид. дім “Києво-Могилян. акад.”, 2006. 347 с.

16.Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад’юнтів / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

17.Павличко С. Теорія літератури. Київ: Основи, 2002. 679 с.

18.Партико З. В. Основи наукових досліджень: підготовка дисертації : навчальний посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. К. : Ліра-К, 2017. 231 с.

19.Потебня О. Естетика і поетика слова : збірник. Київ: Мистецтво, 1985. 301 с

20.Про вищу освіту : закон України. К.: Парламентське вид-во, 2006. 64 с.

21.Прокопович Ф. Філософські твори в трьох томах. К., 1979. Т. 1. 512 с.

22.Психологія мовлення і психолінгвістика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Калмикова Л.О., Калмиков Г.В., Лапшина І.М., Харченко Н.В.; За заг. ред. Л.О.Калмикової. Київ : ПереяславХмельницький педагогічний інститут, в-во “Фенікс”, 2008. 245 с.

23.Сінченко О. Постколоніальні дослідження: український вимір. Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки : зб. наук. пр. /

Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2014. № 3. С. 74–80.

24. Слово. Знак. Дискурс : антол. світ. літ.-крит. думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів : Літопис. 1996. 633 с.

25. Солімар Л. Як писати наукові статті. Морфологія. 2009. Том III. № 1. С. 86–87.

26. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.

27. Фащенко В. У глибинах людського буття : літературознавчі студії. Одеса : Маяк, 2005. 640 с.

28. Фізер І. Психолінгвістична теорія літератури Олександра Потебні. Метакритичні дослідження. К. 1993.

29. Франко І. Із секретів поетичної творчості. Краса і секрети творчості. К. : Мистецтво, 1980. С. 349–360.

30. Харчук Р. Б. Сучасна українська проза : постмодерний період : навч. посіб. Київ: Академія, 2008. 247 с.

31. Шумарова Н. П. Соціолінгвістика : навчальний посібник. Київ : Видавничополіграфічний центр «Київський університет», 2015. 157 с.

32. Яхонтова Т. В. Жанри первинної наукової комунікації: сучасні тенденції розвитку. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія : Філологічні науки. Мовознавство. 2014. № 2. С. 135–140.